

«RAMELLET DE DIFERENTAS FLORS»

Anton de Borja era un senzill cirurgià de Rubí, pare de dos fills, que un dia, a principis del segle divuitè, imaginant el benefici que dels seus coneixements i de la seva experiència els nois podrien obtenir —això sí, «si algun de ells vol seguir lo art de Cirurgia»—, emprengué la redacció del «*Ramellet de diferentas flors tant antiguas com modernas, recopiladas de differents Authors y las demás experimentadas per mi per la Salut dels Pobres Malalts*».

El *Ramellet* és un exemple d'arrelament: els dos volums que l'integren són acabats un l'any 1716 i l'altre el 1718, uns temps en què la temptació d'abandonar el català per la llengua de la *Corte* era molt forta i, per a molts, s'havia fet irresistible. Però, a més, és un exemple d'humilitat: és compon solament de les flors que «ma cortedat ha sabut collir» i s'hi constata la incertesa dels efectes dels medicaments i la caducitat de llur vigència.

Fóra bo que sempre, a l'hora de parlar o d'escriure de medicaments i terapèutiques, hom tingués present la lliçó del *Ramellet* i no adoptés aires taxatius i pontificants. El temps enderroca molts prestigis; per comprovar-ho, no cal anar a l'any 1917, per exemple, en què del tractament de la febre tifoide amb sublimat corrosiu només se'n cantaven excel·lències.¹¹⁹ Ni cal referir l'aurèola que els anys cinquanta acompanyava la talidomida, prohibida el 1961 pels seus efectes teratògens. N'hi ha prou a re-

119. Segon Congrès de Metges de Llengua Catalana. Llibre d'Actes, pàg. 176.

cordar l'alegria amb què foren rebudes l'estreptomicina i el cloramfenicol, que ara tenen, respectivament, un paper molt limitat en el tractament antituberculós —a causa de la seva ototoxicitat— i una aplicació molt restringida en el tractament de la febre tifoide —per culpa de l'acció desencadenant de discràsies sanguínies o la possible producció d'una depressió de les sèries cel·lulars hemàtiques.

Les referències, doncs, no seran una relació detallada de les innovacions terapèutiques —farmacèutiques o tècniques— i dels progressos en mitjans diagnòstics que els pediatres han anat tenint a mà al llarg dels temps, sinó que es reduiran a la cita sucinta —un modest *Ramellet*— d'alguns dels esforços de destinació col·lectiva fets pels pediatres. La relació detallada pertoca, més aviat a una història de la farmacologia o de la tècnica o a una història general de la ciència.

La Societat Catalana de Pediatria ha tingut, de sempre, molta tirada per tot allò que pertany a la profilaxi social. Aquella campanya de l'any 1932 contra la diftèria encara és encomiada com a modèlica: «Esperem que us convertireu en un apòstol de la vacunació antidiftèrica, contribuint pràcticament a treure de la nostra terra una plaga infecciosa important, que va ésser el pesombre dels nostres pares i que ja no ho serà per als nostres fills...»¹²⁰

Fins i tot, la Societat ha cridat la seva veu en terrenys que —tal com es presumia— han fet com si sentissin ploure. Uns treballs de Pere Martínez i López i Agustí Pérez i Soler foren els desencadenants: l'observació i l'estudi d'uns exemples d'intoxicació mercurial, provocada per l'ús de les anomenades «pólvores de la bava», motivaren que la indignació existent entre els pediatres pel fet que aquests productes —desapareguts de fa anys i panys dels països

120. De l'opuscle *Lluita contra la diftèria a Catalunya*, Barcelona, setembre 1932, dirigit per la Stat, Cat. de Ped. a tots els metges de Catalunya.

civilitzats— encara gaudissin d'una llicència sanitària, conduís a la redacció d'un text en sol·licitud de llur retirada de les oficines de farmàcia. La petició, signada pel president de la Societat Martí Carbonell i el secretari Frederic Corominas i Beret, fou dirigida el 22 de juliol de 1963 al *Director General de Sanidad*, que en aquell moment era el ginecòleg Garcia Orcoyen: «*Por todo ello esta Sociedad... se permite rogar a V.I. que los citados productos sean retirados del Registro farmacéutico y su venta prohibida en absoluto.*» Les «pólvores de la bava» continuaren venent-se durant molt de temps i llur propaganda fou exhibida encara una eternitat en els vidres de les finestres dels tramvies; que la Societat de Pediatria, al cap dels anys, no hagués rebut de la Direcció de Sanitat ni un mot acusant la recepció de l'escrit ningú —ni els més inclinats a les disculpes— no ho atribuí a la lentitud dels serveis de correus.

L'any 1971, la Societat Catalana de Pediatria —presidida per Francesc Prandi— instituí els Comitès d'Experts. «*Debemos pasar de la elucubración científica en el campo pediátrico a la acción, a la aplicación de los principios científicos cuidadosamente elaborados (...) porque solamente con esta aplicación práctica de los principios científicos nuestra misión como Sociedad de Pediatría trascenderá a la promoción de la salud del niño (...) pero para esta aplicación práctica la Sociedad necesita unos brazos de acción, unas antenas múltiples y eficaces...*»¹²¹

El dia 7 de maig d'aquell 1971, una taula rodona que tingué lloc a la Societat sobre vacunació antixarampionosa, coordinada per Josep Maria Sala i Ginabreda i en què participaren Fèlix Pumarola, Martí Carbonell i Juanico i J. Celers i D. Fillastre —de París— i R. Martin du Pan —de Ginebra—, donà peu al primer dels informes dels Comitès d'Experts, que el

121. *Los Comités de Expertos de la Sociedad Catalana de Pediatría*, Francesc Prandi. BSCP, 1971, pàg. 345.

de Malalties Infeccioses,¹²² fent seves les conclusions de la taula, publicà el mes de juny. Una de les conclusions diu: «*La Sociedad Catalana de Pediatría insta a todos los pediatras, sociedades científicas y profesionales para que alcen su voz, haciendo llegar a los organismos competentes este unánime sentir y podamos contar nuevamente con esta vacuna tan beneficiosa.*» I és que aquest vaccí ja havia estat present en el comerç, essent, més tard, inoportunament retirat, no se sap si pels organismes competents o pels incompetents.

Precisament en aquesta taula rodona Martí Carbonell exposà els assaigs que, els anys 1961 i 1962, havia dut a terme amb el vaccí antixarampionós. L'extrema raresa de l'encefalitis vaccínica —d'incidència molt menor que l'encefalitis xarampionosa— és el motiu pel qual Carbonell proposà que «*esta Mesa, a través de la Sociedad Catalana de Pediatría, debe elevar a la superioridad la necesidad de volver a permitir la vacunación suspendida, hace casi dos años.*»¹²³

En la història de l'aplicació del vaccí antipoliomielític, la Societat Catalana de Pediatría tingué un paper important. Els anys 1951 i 1952, als Estats Units es produïen anualment uns 38.000 casos de poliomièlitis. L'any 52, a Copenhaguen, aparegué una terrible epidèmia de la malaltia que afectà centenars de persones, de les quals un 10 per cent presentaven formes respiratòries. L'any 1955 és el de la introducció del vaccí parenteral (el de Salk) que als Estats Units reduí espectacularment la incidència de la malaltia; diversos països europeus —entre els quals, és clar, hi havia Dinamarca— adoptaren immediatament la mesura profilàctica. La presència en forma

122. Composició del Comité de Malalties Infeccioses: secretari, Damià Pedrola i Guixé; Lluís Arcalís i Arce; Santiago Ferrer i Pi; Àngel Fitó i Costa; Josep Llorens i Terol; Josep M^a. Sala i Ginabreda; i Antoni Torras i Elias.

123. BSCP, 1971, pàg. 271.

epidèmica de la poliomièlitis, com aquell qui diu a la porta de casa, motivà la sessió del 14 de desembre de 1956 que la Societat Catalana de Pediatria dedicà a les campanyes dutes a terme a la capital danesa.¹²⁴ Al cap d'un mes —el dia 11 de gener de 1957— la Societat celebrà una nova sessió sobre el tema, en què es posà de manifest que els pediatres —en la pràctica privada— ja efectuaven la vacunació tipus Salk, mentre que les autoritats encara no havien previst una campanya massiva.

Els casos que en aquells anys es presentaven a Catalunya eren relativament poc nombrosos i l'equipament per a llur atenció encara era més reduït. És tristament demostrativa d'aquesta pobresa de mitjans la mort de Peter, el periodista anglès, de vacances a la Costa Brava, que ingressà a l'Hospital Municipal d'Infecciosos de Barcelona, un diumenge a la tarda, afectat d'una forma respiratòria de poliomièlitis; com que a l'Hospital només hi havia un pulmó d'acer —ocupat per un jove estudiant terrassenc— l'equip de guàrdia inicià la pràctica de la respiració artificial manual. Al cap d'un dia i mig del rudimentari exercici arribà de Londres un avió amb un respirador d'armilla, però era massa tard.¹²⁵

L'any 1956 —algú s'havia deixondit— fou inaugurat un Servei de Poliomièlitis i Reanimació Neurorespiratòria a l'Hospital de Nostra Sra. del Mar, i sort n'hi hagué. Perquè l'any 1959 el nombre de casos a Catalunya augmentà bruscament; Frederic Corominas i Beret estudià aquest brot epidèmic i el seu treball *La poliomièlitis a Barcelona durant l'any 1959* fou premiat per la Reial Acadèmia de Medicina. Després, amb referència a la incidència de la malaltia en un període molt més ampli, Corominas publicà un es-

124. *La vacunación antipoliomielítica en Copenhague*, M. Zamora Tiffon. «Anales de Medicina», 1957, Secció Especialitats, pàg. 176.

125. Referència d'O.C., metge de guàrdia de l'Hospital en l'ingrés de Peter W.

tudi titulat *La poliomièlitis vista en el Hospital de Nuestra Señora del Mar de Barcelona desde 1956 a 1974*.¹²⁶

La veu insistent dels pediatres i la pressió constant de la Societat de Pediatria féu que l'Institut Municipal d'Higiene de Barcelona s'anticipés a les autoritats estatals —que, pobres, no disposaven de recursos suficients, segons deien— i iniciés en els seus serveis, l'any 1959, la vacunació Salk.

Mentrestant, als Estats Units, les investigacions d'Albert Sabin conduïren a la descoberta del vaccí amb virus vius, d'administració oral. L'any 59 s'hi inicià la vacunació pel nou procediment i, just al cap d'un any, a Barcelona eren comunicats els primers resultats obtinguts amb el vaccí tipus Sabin.¹²⁷

El fet que les accions profilàctiques —tant les d'iniciativa municipal com les privades— arribaven a sectors relativament reduïts de població explica que els casos de poliomièlitis, els anys 1961 i 1962, encara augmentessin. Fou necessari aquest increment, van caldre veus i més veus reclamant una campanya massiva i, sobretot, calgué assegurar que el vaccí tipus Sabin era baratet, per arribar al 26 de novembre de 1963 —quatre anys després d'haver començat el seu ús als Estats Units i a molts altres països— en què el *Jefe Provincial de Sanidad* de Barcelona escriu al president de la Societat Catalana de Pediatria per a dir-li: «*Estimado amigo y compañero: Hace pocos días en la primera decena del mes actual, fuí llamado a Madrid donde se me expuso la ordenación por parte del Gobierno de emprender la vacunación antipoliomielítica tipo SABIN por vía oral en todo el país. A mi regreso y en forma inmediata procedí, de acuerdo con el Gobierno Civil de la provincia a la planificación tec-*

126. *Medicina Clínica*, 1976, pàg. 374.

127. *Nuestros primeros resultados con la vacuna anti-poliomielítica de virus atenuados Cox-Lederle*, Amadeo Foz, Martí Carbonell, Lluís Arcalís. «*Gaceta Sanitaria y Asistencial del Excmo. Ayuntamiento de Barcelona*», 1960, pàg. 73.

*nico-administrativa de la Campaña, lo cual ha comprometido practicamente todo mi tiempo.»*¹²⁸

La Campaña Nacional de Vacunación promoguda per la Direcció General de Sanidad, que a Barcelona es dugué a terme d'acord amb l'Institut Municipal d'Higiene, tingué lloc durant el 1964.

En el terreny de la immunoprofilaxi, la intervenció de la Societat Catalana de Pediatria culminà l'any 1972; n'era president Francesc Prandi. El director de l'Institut Municipal d'Higiene era Agustí Pumarola i Busquets que decidí la constitució d'una Comissió municipal intersectorial —que ell presidí i on tingueren una actuació destacada, de part de la Societat de Pediatria, Francesc Prandi i Josep Llorens— que tindria com a missió la redacció d'un projecte de Pla de Vaccinació Continuada per a la ciutat de Barcelona.¹²⁹ El projecte fou debatut en una sessió plenària que presidí Enric Miralbell, delegat de Serveis de Sanitat de l'Ajuntament de Barcelona, i consensuat per la Delegació Provincial de la Direcció General de Sanitat, l'Associació de Microbiologia i Medicina Preventiva de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i la Societat Catalana de Pediatria. El Pla instituí un calendari de vacunacions, creà el carnet que permetia tenir-les enregistrades informàticament, sistematitzà l'oferta gratuïta a centres públics dels vaccins necessaris i va preveure l'establiment de contacte amb les famílies que no comunicuessin l'acompliment de la mesura profilàctica. El Pla, que només abastava la ciutat de Barcelona, influí fortament el que —un cop instaurada la Generalitat— fou establert per a tot Catalunya.¹³⁰

128. De la carta de Federico Bravo Morate a Martí Carbonell i Juanico. Arxiu SCP

129. «Una perspectiva sobre els programes de vacunació a Barcelona: el cas de la poliomièlitis», Joan R. Villalbí. *Cent anys de Salut Pública a Barcelona*, 1991, pàg. 157.

130. *Plan de vacunación continuada de la población infantil de Barcelona*, F. Prandi, Damià Pedrola, Àngel Fitó, Josep Llorens, J.M. Sala Ginabreda. BSCP, 1974, Número Monogràfic, pàg. 97.

L'atenció que la Societat Catalana de Pediatria i els seus homes han prestat als problemes de la comunitat ha permès d'aplegar aquest «modest *Ramelet*». És difícil de dir si en altres branques de l'activitat sanitària podria ésser fet un aplec semblant o si l'aplec fóra major o menor; el cert és que en moments diversos i en llocs de servei també diversos, molt sovint, la responsabilitat és d'un pediatre. Sense anar a temps remots i per exemple, Enric Miralbell o Joan Argemí en els destins municipals i, ben bé ara i cadascú amb la seva missió, Pompeu Pascual o Xavier Trias i Vidal de Llobatera al Departament de Sanitat de la Generalitat.

ELS AMICS I ELS BONS VEÏNS

En aquella reunió de junta de la Societat Catalana de Pediatria —la tardor de 1954— en què el president Ramos proposà les visites comarcals periòdiques, ell mateix féu una altra proposta: que la Societat celebrés sessions rotatòries a càrrec dels diversos centres pediàtrics i, precisament, en els locals de cada servei. L'experiència —si bé sense gaire continuïtat— ja s'havia fet (just acabada de constituir, la Societat efectuà visites al Servei de Pediatria de Sant Pau i a la Protecció a la Infància), la qual cosa demostra que —per diferent que fos la circumstància— era present en la Societat la convicció que l'entesa i la disposició a la cooperació s'havien de beneficiar d'una major relació i un millor coneixement mutu.

La pràctica de les sessions hospitalàries es mantingué una pila d'anys —una vintena— i en foren celebrades als centres grans i als de dimensions reduïdes, des dels Serveis de Pediatria de la Seguretat Social, el Clínic, Infecciosos o Sant Pau fins a Camitas Blancas, el Centre Pilot de l'Arcàngel Sant Gabriel o l'Institut de Pedagogia Terapèutica, per exemple. On fos que hi hagués uns pediatres amb llurs inquietuds, allí anava la Societat, amb esperit obert, a rebre una lliçó i, potser alguna vegada i sense proposar-s'ho, a deixar-hi un estímul.

En aquest apartat de les sessions clíniques hospitalàries organitzades per la Societat, té una significació especial la del 18 de febrer de 1975 que, a càrrec de la Clínica Universitària de Pediatria, tingué caràcter commemoratiu del desè aniversari de la incorporació de Manuel Cruz a la Universitat de Barcelona.

Que tothom necessita de tothom en l'esforç quotidià de procurar avançar en els coneixements i en les realitzacions és una consideració viva en les persones així que tenen dos dits de front. Per això la Societat Catalana de Pediatria cooperava amb Societats d'altres especialitats i amb la institució que les agrupa, l'Acadèmia de Ciències Mèdiques. I aquesta pràctica de bona i fèrtil relació ja venia de lluny: l'any 1933, per exemple, se celebraren unes Reunions Dermatològiques en què l'al·lèrgia, un concepte que havia entrat en el camp de la medicina no feia gaire temps, fou estudiat en els seus aspectes biològics, morfològics, de diagnòstic i de tractament, sempre en relació a la infància.¹³¹

Després, l'oberta disposició ha fet que els contactes amb experts no pediatres s'hagin repetit en múltiples ocasions: solament en un mes —l'abril de 1968 (era president Lluís Gubern)— la Societat celebrà tres reunions conjuntes. El dia 5 tingué lloc una taula rodona sobre encopresi —moderada per Manuel Cruz—, organitzada en col·laboració amb l'Associació de Proctologia. La sessió del dia 18 versà sobre el tractament precoç del nen subnormal i, a més de la Societat de Pediatria, hi participà l'Associació Catalana de Rehabilitació, l'Associació de Ciències Neurològiques, el Centre Pilot de Paràlisi Cerebral i Aspanias. I el dia 26, en col·laboració amb les Associacions d'Humanitats Mèdiques i de Síntesi Mèdica, Àngel Ballabriga moderà una taula que tractà dels problemes que planteja l'organització d'un hospital infantil.¹³²

131. *Reunions dermatològiques*, BSCP, 1933, pàg. 238 i 243-365. Hi prengueren part els pediatres J. Córdoba i Rodríguez, R. Zariquiey, S. Goday, M. Carbonell i Juanico, Josep Domènech i Alsina, Frederic Corominas i Pedemonte i els dermatòlegs Jaume Peyrí, M. Casanovas i Viadé, S. Noguer-Moré, J. Mercadal i Antoni Carreras.

132. Composició de les Taules d'abril 1968: Encopresi; Cruz Hernández, Arán Suau, Casasa Carbó, Segarra Sans, Tomàs Vilaltella. Organització Hospital Infantil; Ballabriga, Rodríguez Soriano, Fitó Costas, Bosch Banyeras, Boix Ochoa.

Algunes vegades la col·laboració transcendia el marc de l'Acadèmia i era tinguda amb altres institucions, la Universitat per exemple, com en la celebració del Simposi Internacional Europa Mèdica —l'octubre de 1970 (era president de la Societat Francesc Prandi)— que, organitzat per la Càtedra de Patologia Mèdica del professor Ciril Rozman, agrupà —a més de la Societat— les Associacions d'Endocrinologia i Nutrició, de Farmacologia, d'Hematologia i Hemoteràpia i de Reumatologia.

Les relacions de la Societat Catalana de Pediatria amb l'Acadèmia de Ciències Mèdiques eren cordials; no podia ésser altrament. El mes de novembre de 1931 la Societat havia aprovat les bases d'adhesió i durant els anys cinquanta —de represa plena d'activitats— la fluïdesa en la convivència encara s'havia accentuat. L'Acadèmia —presidida per Agustí Pedro i Pons—, el Curs 52-53 instituí la concessió d'una Menció Honorífica destinada a aquella de les associacions adherides o filials que hagués demostrat «un major esperit de treball i hagués aconseguit una difusió major de la seva labor científica.» Un escrit de l'u de desembre de 1953, signat pel secretari de l'Acadèmia Martí Garriga i Roca i el vist-i-plau de Pedro i Pons i dirigit al president de la Societat August Brossa, diu que «*se acordó por unanimidad conceder a la Sociedad Catalana de Pediatría la MENCIÓN HONORÍFICA de esta Academia por la gran labor científica desarrollada durante el pasado curso y la importancia de los conferenciantes anunciados.*»¹³³

Els anys següents, la Junta de l'Acadèmia xocà amb un problema de tacte que l'obligà a desistir de continuar concedint la Menció Honorífica: que el volum d'activitats de la Societat i llur ressò haurien fet que la Menció recaigués un any sí i l'altre també en la Societat de Pediatria.

La participació de pediatres en la Junta de Govern de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques ha estat pràcti-

133. Reproduït a BSCP, 1954, pàg. 7.

cament constant; hi han ocupat càrrecs de responsabilitat diversa (així, el de secretari general —Frederic Corominas i Joaquim Ramis—, el de vicepresident primer —Pere Calafell, Corominas i Ramis— o el de president —Oriol Casassas) i des de l'acord de l'Assemblea general de l'Acadèmia del 14 de febrer de 1980, el president de la Societat en forma part com a membre nat. Quan es prengué aquest acord el president de la Societat era Jaume Botey i el de l'Acadèmia Oriol Casassas.

L'any 1961, l'Acadèmia diu que «*ha creído interpretar el sentir de todos los asociados organizando unas reuniones anuales*». La Primera tingué lloc el dia 3 de juny d'aquell any a Montserrat i el tema general de la reunió fou la reanimació; després d'un simposi sobre aspectes fisiopatològics, se celebraren vuit taules rodones a càrrec de tantes altres especialitats. La Societat de Pediatria —que presidia Josep Maria Sala i Ginabreda— col·laborà amb l'organització d'una taula que s'ocupà de la reanimació del nadó i coordinà Andreu Olivé i Badosa, amb Francesc Prandi com a secretari.

Els anys següents se celebraren sengles reunions «*en la ubicación de distintas filiales de la Academia*» perquè «*merecen la misma consideración y aprecio todos los asociados, sea cual fuere su residencia en la Segunda Agrupación Médica Sanitaria.*» Quan encara no s'havia decidit el lloc de celebració de la Segona Reunió es va fer avinent que, de totes totes, seria «*dentro del marco de la Segunda Agrupación Médica Sanitaria, fuera de la ciudad de Barcelona, a fin de mantener vivo nuestro deseo de expansión y penetración.*» L'ús repetit d'aquest extravagant eufemisme per tal de no haver de pronunciar el nom de Catalunya, no se sap si era per temor a les represàlies de la implacabilitat governamental —al cap i a la fi, per exemple, feia quatre dies que havia estat torturat i condemnat un metge anomenat Jordi Pujol i Soley— o, més aviat, si era per una pusil·lànime prudència dels responsables de l'Acadèmia.

Les Reunions Anuals prosseguiren i, pel que fa a la Societat de Pediatria, tingué un relleu especial la Quarta, celebrada l'any 1964 a Reus, que tractà de malformacions congènites.

Una transcendència incomparablement superior a la d'aquests tímids succedanis han tingut els Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana que, a iniciativa de l'Acadèmia i amb la col·laboració immediata de la Societat Catalana de Biologia, es van reprendre l'any 1976, a Perpinyà, i s'han anat celebrant regularment cada quatre anys. Els pediatres de la Societat hi han pres una part ben activa, tant en les tasques d'organització com en les ponències. A les entitats convocants del Congrés del 76 —el Desè— s'han sumat Acció Cultural del País Valencià i la Societat Andorrana de Ciències i, en aquest moment, les reunions són una reconfortant manifestació de la unitat d'una llengua i una cultura; Reus (1980), Benicàssim i Castelló (1984), Andorra (1988) i Ciutat de Mallorca (1992) en són testimoni.

El Dotzè Congrés —el de Benicàssim— té, per a tots els pediatres i per a una multitud d'infants, d'homes i de dones de cor net—, una penosa significació: el mestre Pere Calafell morí tràgicament ben bé a les portes de la Reunió. «El Congrés inicia les seves tasques amb vestit de dol. En Pere Calafell havia vingut a Benicàssim ple d'entusiasme —l'entusiasme que dóna la identificació a una causa noble. Molts dels que avui a Benicàssim i ahir a Reus i abans a Perpinyà creiem en els Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana i hi entenem la medicina com un afer col·lectiu, com un afer indissolublement lligat a la societat, a un poble —als nostres pobles— i ens hi voldríem amb sentit de responsabilitat..., molts, molts d'aquests, aquestes conviccions les hem après d'en Pere Calafell. En Pere Calafell ja no és entre nosaltres, però sí que hi és la seva lliçó i sí que hi són els fruits de la seva lliçó.»¹³⁴

134. De l'oració fúnebre que Oriol Casassas pronuncià a l'obertura del Congrés de Benicàssim, 2-novembre-1984.

La Societat de Pediatria, doncs, que en comptes de quedar reclosa en la seva parcel·la científica estenia el cercle d'amistats pels camps de les altres especialitats, així mateix, tenia per amics els pediatres d'altres terres. En uns temps que cada viatge encara era una petita aventura —la concessió de la primera autopista catalana data de 1967— i en uns moments que en molts indrets els pediatres encara no s'havien agrupat —la Societat Valenciana és del 1958 i la Balear del 1968—, la Societat Catalana de Pediatria inicià unes reunions conjuntes que adquiririen un tal grau de solidesa i establirien uns llaços tan fraterns que, sense temor d'incórrer en hipèrboles, hom pot qualificar de transcendents.

La primera d'aquestes ambaixades d'amistat és la que, durant la presidència de Pere Calafell —és clar—, s'efectuà a Mallorca el dia 18 de maig de 1957. Era president del Col·legi de Metges de les Illes el pediatre Francesc Medina Martí, que rebé els ambaixadors catalans —un total de dotze amb, a més, el pediatre valencià Josep Boix Barrios— provistos, cada un, de la seva comunicació.¹³⁵

Després, les trobades amb els pediatres balears, els de la Sociedad de Pediatría de Madrid i, sobretot, els de la Sociedad Aragonesa i la Societat Valenciana es produïren sovint. Cada Reunió té la seva història, que és científica —naturalment— i d'aproximació humana, però a més —en moltes ocasions— la trobada servia per mostrar als amics visitants alguna pàgina del llibre de la vida col·lectiva: Peníscola, Tortosa, Morella, Tarragona, Santa Maria del Puig —a l'Horta—, Sitges o Santes Creus, amb la Societat Valenciana; Cervera, el Monasterio de Piedra, l'Espluga de Francolí, Torla, Lleida o Jaca, amb la Societat Aragonesa. En alguns casos, la Reunió adquiria qualitats d'exquisesa, com a l'Espluga —el 9 de març del 75— amb la visita al Monestir de Poblet, de la mà del pare Agustí Altisent, l'arxiver; o com a Santes Creus

135. BSCP, 1957, pàg. 199.

—el 16 de maig del 71— que l'assemblea se celebrà a la biblioteca del monestir i després guià la visita Eufemià Fort i Cogul, l'erudit secretari de l'Arxiu, l'enamorat d'aquelles pedres.¹³⁶

Fins que arribà el mes de maig de 1975 i, a Barcelona, es reuniren les Societats Balear, Catalana i Valenciana. «Una reunió d'aquesta amplitud —l'aplec d'uns estudiosos de València, de les Illes i del Principat— és un fet inèdit en el món de la Pediatria» deia el programa de la sessió. «Per això aquesta conjunta és important. O, potser, transcendent i tot.»

Com a mínim fou una poderosa referència amb una gran càrrega impulsora. Al cap de poc més d'un any, tingué lloc la represa dels Congressos de Metges de Llengua Catalana i, entre aquesta lliçó i l'exemplar impuls de la sessió conjunta, el 20 de setembre de 1976 la Societat de Pediatria —en una reunió extraordinària de la seva Junta, a la qual assistiren representants de les comissions de treball i de comarques— acabà per acordar l'organització d'un Primer Congrés de Pediatres de Llengua Catalana. En aquesta mateixa reunió, la Societat —que presidia Jaume Botey amb Salvador Sargas de secretari— decidí de nomenar Oriol Casassas president del Congrés i Alfred Marquès el secretari.

I els dies 3, 4 i 5 de març de 1978, en l'esplèndid marc de la Casa de Cultura de Girona, se celebrà el Congrés. En l'organització havien participat representants de les diferents comarques dels Països Catalans i a les ponències acudiren —una vegada més— no solament els pediatres, sinó també pedagogs, sociòlegs, assistents socials, infermeres pediàtriques, etc. La Invitació al Congrés havia estat feta amb aquest criteri de pluridisciplinarietat i amb «l'inqüestionable propòsit de contribuir a la resolució d'alguns dels problemes que un poble i una cultura tenen plantejats i que a nosaltres, perquè som homes i do-

136. *Santes Creus*, Boletín del Archivo Bibliográfico. 1971, pàg. 252.

nes d'aquest poble i d'aquesta cultura, ens incumbeixen indefugiblement.»

També en aquesta Invitació —una vegada més— s'entenia com a salut «la qualitat que caracteritza un procés de maduració quan és viscut amb autonomia i amb sentiment de solidaritat i és impel·lit amb joia responsable.»

El Congrés desenvolupà dues ponències: la primera, Epidemiologia pediàtrica als Països Catalans —que coordinà Josep Llorens— i la segona, Necessitats pediàtriques dels Països Catalans —que coordinà Ramon Bacardí.

De l'acte inaugural, causaren una profunda impressió les paraules de Manuel Cruz Hernández, dites en representació de l'Associació Espanyola de Pediatria, «en nom del Departament de Pediatria del vell Hospital Clínic» i en el «de molts metges i pediatres que, com jo, no són catalans de naixement, però creuen trobar aquí un marc adequat per a contribuir també, segons l'esperit d'aquest Congrés, a la tasca comuna de lluitar per la salut dels infants. Per acabar, com a membre de tantes famílies procedents d'altres punts de l'Estat espanyol, voldria dir a tothom: fa molts anys que compartim el mateix esforç i la mateixa esperança; fa molts anys que mirem el mateix cel i posem el peu a la mateixa terra. Certament aquí treballem, certament aquí voldríem descansar.» Després d'aquest parlament —expressat en català—, el president pronuncià un discurs que cloqué amb una professió d'esperança: «La solidaritat de tants esforços i de tantes voluntats com aquí s'han concentrat —i sobretot, de tan joves esforços i de tan joves voluntats— inclina a creure —fermament, esperançadament, que aquest Congrés ens hi autoritza que un dia, no llunyà, fondejarem a l'illa— aquest país que voldríem que fos.»¹³⁷

137. Primer Congrés de Pediatres de Llengua Catalana. Girona 1978. Llibre d'Actes.

Després de Girona, un idèntic esperit es manifestà a Ciutat de Mallorca, a Andorra, a Peníscola i a Tarragona, en ocasió dels successius Congressos. I ningú no sap on és la diferència —si és que n'hi ha— entre l'amistat i el veïnatge fratern.